

КОНФЛІКТОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ ЯК ЧИННИК ЗАПОБІГАННЯ КОНФЛІКТІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Михальчук Юлія

*кандидат психологічних наук, доцент,
завідувачка кафедри психології
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

Карякіна Тетяна

*здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
педагогічного факультету
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»
м. Рівне, Україна*

Професійна діяльність сучасної людини характеризується високим рівнем динамічності та стресогенності. Одним із основних факторів, що ускладнюють взаємодію в колективі, є конфлікти, які можуть виникати через відмінності в цінностях, інтересах, стилях спілкування або професійних ролях. Деструктивні конфлікти негативно впливають на ефективність роботи, психологічний клімат у колективі та рівень професійного вигорання.

Психологічна компетентність особистості є ключовим ресурсом у профілактиці конфліктів. Вона включає здатність до самопізнання, ефективної комунікації, регуляції емоцій, емпатії та рефлексії. Високий рівень розвитку психологічної компетентності дозволяє не лише запобігати конфліктам, а й ефективно вирішувати їх, зберігаючи професійні та міжособистісні стосунки.

Наукові дослідження свідчать, що психологічна компетентність позитивно корелює з конструктивним стилем поведінки у конфліктних ситуаціях, підвищує рівень емоційного інтелекту та комунікативної компетентності. В. М. Моляко [1] підкреслює значення психологічної компетентності для гармонізації професійної взаємодії, а Н. В. Гаврилюк [2] зазначає, що розвиток емоційної регуляції та емпатії зменшує ймовірність деструктивних конфліктів.

Практичне значення формування психологічної компетентності проявляється у створенні психологічно комфортного середовища, підвищенні ефективності професійної діяльності та покращенні

міжособистісних стосунків у колективі. Методики розвитку психологічної компетентності можуть застосовуватися у тренінгах, корпоративному навчанні та психологічному консультуванні.

Крім поняття «психологічної компетентності» в психологічній науці існує інше – «конфліктологічної компетентності». Конфліктологічна компетентність визначається як здатність дійової особи у реальному конфлікті здійснювати діяльність, спрямовану на мінімізацію деструктивних форм конфлікту та переведення соціально-негативних конфліктів у соціально-позитивне русло. Вона являє собою рівень розвитку обізнаності про діапазон можливих стратегій конфліктуючих сторін та вміння сприяти реалізації конструктивної взаємодії в конкретній конфліктній ситуації.

Розуміння феномена компетентності включає всі суб'єктні властивості особистості, що виявляються в діяльності та забезпечують її ефективність. Конфліктологічна компетентність – інформаційно-когнітивно-регуляторна підсистема професіоналізму, пов'язана з умінями керувати конфліктом та вирішувати його. Це здатність до управління конфліктами (у т.ч. діловими) у вищій школі, професійній діяльності, у житті в цілому. Вона включає не лише здатність виконувати трудові функції у конфліктогенному середовищі, а й перетворювати її для успішного вирішення навчальних та професійних завдань.

Значення конфліктологічної компетентності виявляється у її функціях: мобілізаційній (здатність розглядати конфлікт як невід'ємну складову життя); інформативній (здатність до неоднозначного трактування конфліктної взаємодії та бачення перспектив її вирішення); прогностичній (здатність застосовувати різні техніки для мінімізації деструктивних форм конфлікту); регулятивній (здатність здійснювати діяльність посередника); ціннісній (зміна ставлення до конфлікту).

Структура конфліктологічної компетентності включає наступні компоненти: аксіологічний (система якостей, що характеризують індивідуальність та особистість); інформаційний (змістовний блок – знання); операційний (практичні вміння).

Отже, конфліктологічна компетентність особистості є важливим чинником запобігання та конструктивного вирішення конфліктів у професійній діяльності. Підвищення рівня компетентності сприяє оптимізації професійної взаємодії, розвитку колективу та збереженню психологічного здоров'я працівників.

ЛІТЕРАТУРА

1. Моляко В.М. Психологічна компетентність особистості: теорія та практика. Київ, 2018. 156 с.
2. Гаврилюк Н.В. Емоційна регуляція та конфліктність у професійній діяльності. Львів, 2020. 112 с.
3. Кінаш В.О. Психологічна компетентність як ресурс професійного розвитку. Харків, 2019. 98 с.
4. Андрєєва В.І. Тренінгові методики розвитку психологічної компетентності. Київ, 2017. 84 с.